22. දැදුරු ඔයේ අතු ගංගා ආශ්‍රිත වාරි ජල කළමණාකරණය

ආර්. එම්. යූ. එන්. රත්නායක

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි කලාපයට වර්ෂාවෙන් ප්‍රමාණවත් පරිදි ජල ප්‍රමාණයක් නොලැබීම නිසාවෙන් කෘෂිකර්මාන්තයට මෙන් ම අනෙකුත් අවශ්‍යතා සඳහා විශාල ජල ධාරිතාවයක් අවශ්‍ය බව පෙනී යන්නට විය. එම ගැටලුවට පිළියමක් වශයෙන් මෙම දැදුරු ඔය නිර්මාණය විය. පුත්තලම හා කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්ක හරහා ගලාබසින මෙම දැදුරු ඔය නිම්නය ජනාවාස වීමත් සමඟ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සාර්ථකව පවත්වාගෙන යාමට විධිමත් ජලසම්පාදන ක්‍රමයක් තිබිණි. අතීතයේ ජජ්ජර නදිය ලෙසින් හැඳින්වූ දැදුරු ඔයේ ජල අවශ්‍යතාවය සපුරාගැනීම සඳහා නිම්නය පුරා විශාල වශයෙන් වැව් අමුණු ඉදිකර තිබේ. හඳුනා ගත හැකි ලංකාවේ ශේෂව තිබෙන ලොකු කුඩා වැව් අතර වැඩි ව්‍යාප්තියක් දක්නට ලැබෙන්නේ මේ නිම්නයේ වීම සැළකිය යුත්තකි. ඒ අනුව දැදුරු ඔයේ අතු ගංගාවන් හා ඒ ඉදිකරන ලද වැව් හා අමුණුවලින් කෘෂිකර්මාන්තයට ලැබෙන දායකත්වය මෙන් ම මිනිසාගේ අනෙකුත් ජල අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ජලය විධිමත් අයුරින් කළමනාකරණයකින් යුක්ත ව සැපයෙන ආකාරය පිළිබඳව සංක්ෂිප්ත අධ්‍යනයක් කිරීම වැදගත් වේ.

ක්‍රමවේදය

දැදුරු ඔය පිළිබඳ තොරතුරු සෙවීමේ දී පර්යේෂණ ක්‍රමවේද ලෙස ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය හා සාහිත්‍ය විමර්ශන භාවිතා කරන ලදී. දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත ව ජනාවාස වී සිටින මිනිසුන්ගෙන් විමසන ලද තොරතුරුවලට අනුව ඒ මත හිඳිමින් විමර්ශනාත්මකව ගවේෂණයේ යෙදෙමින් මෙන්ම සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රගත කරුණුවල සත්‍ය තොරතුරු සොයාගෙන අන්තර්ජාලයේ පවතින තොරතුරු මත වඩාත් අර්ථවත් කරුණු ගොඩනගා හා දැදුරු ඔයේ වාරි ජල කළමනාකරණය කොතෙක් දුරට විහිදී ඇත් ද යන්න ඉදිරිපත් කිරිම මෙම අධ්‍යනයෙන් අපේක්ෂා කරනු ලබන්නෙමු.

විමර්ශනය

දැදුරු ඔය මාතලේ කඳුවැටියෙන් ආරම්භ වී වර්ග කිලෝමීටර් 2640ක පමණ ප්‍රමාණයක් වූ වපසරියක ගංගා ද්‍රෝණියේ ජලයත් රැගෙන හලාවත ප්‍රදේශයෙන් මුහුදට ගලා බසියි. මෙම ඔය ආරම්භය වගේම එය වැඩි වශයෙන් පෝෂණය කරන්නේ රිදීගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ කඳුවැටිවලිනි. දැදුරු ඔය දිගින් කිලෝමීටර් 142ක් වන අතර ලංකාවේ දිගම ගංගාධාර අතරින් හයවැනි ස්ථානය හිමි කරගනී. දැදුරු ඔය ද්‍රෝණියේ අතරමැදි කලාපය පිහිටා ඇති අතර වාර්ෂිකව ගලා යන ජලයෙන් 35% ක් නිරිත දිග මෝසමෙන් ද 15%ක් ඊසාන දිග මෝසමෙන් ද 50%ක් අන්තර් මෝසමෙන් ද පෝෂණය විම විශේෂත්වයයි. දැදුරු ඔය ගලා යන්නේ අතරමැදි කලාපයේ මැදින් නිසා වියළි කලාපයට ආවේණික ජලාශ මඟින් ජලය ගබඩා කර බෙදාහැරීම මෙන්ම ඒ කලාපයේ සූත්‍රය වන අමුණ මඟින් ජලය හරවා යැවීම ද යන වාරිමාර්ග මූලික සංකල්ප දෙක ම එක සේ භාවිතා කිරීමට අපගේ පැරැණ්නන් සමත් වී ඇත. ඉපැරණි අමුණු සංඛ්‍යාවක් තිබී ඇත්තේ දැදුරු ඔය හරහා යි. ඒ අතර, කොට්ඨබද්ද අමුණ, දිතුරේ අමුණ, සූකර නිජ්ජර අමුණ පෙන්වාදිය හැකි අතර දැදුරු ඔයේ අතු ගංගා ලෙස කිඹුල්වානා ඔය, හක්වටුනා ඔය, කොළමුණු ඔය පෙන්වාදිය හැකිය.

පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජ සමයේ ඉදි කළ කොට්ඨබද්ද අමුණ ඉඩම් පෝෂණය කිරීම සඳහා භාවිතා වූ බව සඳහන් වේ. කිඹුල්වානා ඔය හරහා දිතුරේ අමුණ ද ඉපැරණි අතීතයකට උරුමකම් කියයි. පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජ සමයේ ඉදි කළ බවට සටහන් ව ඇති රිදි බැඳි ඇළ ද ඓතිහාසික ව මෙන් ම වත්මනෙහි ද ඉමහත් සේවාවක් සපයන වාරි අමුණකි. සූකර නිජ්ජර අමුණ වේල්ල පිළිබඳව හෙන්රි පාකර් හා බ්‍රෝහියර් යන විද්වතුන් මෙහි ඉදිකිරීම් ව්‍යුහය පිළිබඳ හඳුනා ගැනිමට මෙම වාර්තා තුළ කිසිඳු උත්සාහයක් ගෙන නොමැත. සූකර නිජ්ජර වේල්ලේ උපරිම උස මීටර් 4.00ක් පමණ වේ. මෙම වේල්ල මඟින් වෙනත් ඇළක් නිර්මාණය වූ බවට සාධක නොමැති අතර ඒ වෙනුවට විකල්පයක් ලෙස තලගල්ල ඇළ නම් ස්වාභාවික දිය පහරක් නිර්මාණය කර උප ඇළ මාර්ගයකින් මාගල්ල වැවට ද කිලෝමීටර් විස්සක මඟ ගෙවමින් ජලය රැගෙන ගිය බව සඳහන් වේ. එම උප ඇළ වර්තමානයේ හින් ඇළ ලෙස හඳුන්වයි. පළමු පරාක්‍රමබාහු රජතුමා පඬුවස්නුවර සංවර්ධන කටයුතුවල නියැලි සිටිය දී මාගල්ල වැවට එහි පෝෂක ප්‍රදේශයෙන් ලැබෙන ජලයට අමතර ව දැදුරු ඔය ඉහත්තාවෙන් ද ජලය හරවා එවීමට කටයුතු කළ පඬුවස්නුවර පානීය ජල අවශ්‍යතාවය ද සපුරාලීමට කටයුතු කළ බව පිළිගත් මතයකි. පරාක්‍රමබාහු කුමරා දක්ඛිණ දේශය පාලනය කළ සමයේ ඔහු විසින් දැදුරු ඔය හරහා අමුණු තුනක් බැඳ ඇළ මාර්ග වෙත ජලය හරවා ප්‍රදේශයේ කෙත්වතු සාර කළ බව චූලවංශය දක්වයි. චූලවංශයේ **“රන් කෙම් දැදුරු ඔය දෝරදත්තික නම් සකුණ දිය බස්නාවක් ද මහ ඇලක් ද කරවා එතැන් පටන් උෟරුදොල දක්වා ද ජලය හරවා එසේ එහි ද ධාන්‍ය වර්ග රැස් කළේය”** යනුවෙන් පරාක්‍රමබාහු කුමරු දෝරදත්තික අමුණේ සිට සූකරනිජ්ජර අමුණ තෙක් ප්‍රදේශය දෝරදත්තික අමුණෙන් අස්වැද්දූ ආකාරය සඳහන් වේ. මේ අනුව දෝරදත්තික අමුණ පිහිටිය යුත්තේ සූකරනිජ්ජර අමුණට ඉහළින් විය යුතුය. සි. ඩබ්ලිව්. නිකලස් මහතා A CONCISE HISTORY OF CEYLON කෘතියේ මෙම අමුණ හක්වටුනා ඔය හා කිඹුල්වානා ඔය එක් වන දෙමෝදර පිහිටා ඇති බවත් මෙහි ඇල මාර්ගය තලගල්ල වැවට ජලය සැපයූ බවත් පවසයි. තලගල්ල වැවෙන් වාන් දමන ජලය නැවත එබවලපිටියට ඉහළින් දැදුරු ඔයට නැවත එක්කර තිබූ බවත් එම ජලය නැවතත් රඳවා මාගල්ල වැවට හරවන ලද බව පවසයි.

දැදුරු ඔය දෝණියේ පුරාණ මහවැව් අතර බතලගොඩ වැව, හක්වටුනා ඔය, කිඹුල්වානා ඔය ජලාශය, වෙස්සේරු වැව හා මාගල්ල යන වැව් වාරි ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධාන කාර්යයන් ඉටුකර ඇත. දැදුරු ඔය පෝෂක ප්‍රදේශයේ වැව් ආසන්න ජල සම්පාදන ක්‍රම ක්‍රිස්තු පූර්ව සමයේ සිට ම බිහි වූ බවට සාධක තිබේ. රිදී විහාරය තිබෙන ක්‍රිස්තු පූර්ව අවසාන භාගයට අයත් ලිපියක ණී පගමක□ නම් වූ වැවක් පිළිබඳව සඳහන් වේ. ගල උඩ විහාරයේ ඇති වසභ රජුගේ ලිපිය ණීඅමරගමක□ නම් වැවක් පිළිබඳ සඳහන්ව ඇත. වාරියපොළ ආසන්නයේ ගල්වල විහාරයේ ක්‍රිස්තු වර්ෂ දෙවන සියවසට අයත් ලිපියක ‘‘බමරහගම’’ හා ‘‘මඩගම’’ නම් වැව් දෙකක් සම්බන්ධව දක්වා ඇත. මේ වැව් ත්‍රිත්වය නිර්මාණය වී ඇත්තේ දැදුරු ඔයේ අතු ගංගාවක් වන කොළමුණු ඔය ආශ්‍රිතව ය. මේ ඔය පුරාණයේ කොළඹින්න නදී ලෙස හඳුන්වා තිබේ. පඬුවස්නුවර ආසන්නයේ තිබෙන පුරාණ පඬාවැව කරවා ඇත්තේ මේ ඔය හරස්වන පරිදිය. පාණ්ඩවාපිය (පාණ්ඩා වැව) ලෙසින් හැඳින්වුණු මෙම වැව පළමුවන විජයබාහු රජු විසින් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලදි. දක්ඛිණ දේශය සංවර්ධන කාර්යයේ දී පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් මෙම වැව වඩාත් විශාල කරන ලද අතර අනතුරුව එය බෑණ සමුද්‍රය ලෙස ව්‍යවහාර විය. වර්තමානයේ හෙට්ටිපොළ ආසන්නයේ දක්නට ලැබෙන අතර එය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට මිනුම් සැලසුම් කටයුතු කර ඇස්තමේන්තු සමඟ රජයට ඉදිරිපත් කර තිබුණ ද අදටත් එම වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කිරිමට නොහැකි විය.

දැදුරු ඔයේ ඉහළ පෝෂක ප්‍රදේශයේ වැඋඩ ආසන්නයේ යටිවිල තිබෙන ක්‍රිස්තු වර්ෂ දෙවන සියවසට අයත් ලිපියක ‘‘වකොර’’ නම් වූ වැවක් ද නැලව පිහිටි ලිපියක ‘‘විහරවලිය’’ නම්

වැවක් පිළිබඳව ද සඳහන් වී ඇත. වාරියපොළ නගරයට සමීප ව පිහිටි කදිරාගල විහාරයේ තිබෙන අපර බ්‍රාහ්මී ලිපියක මඩර වැව නමින් වූ වැවක් පිළිබඳ සඳහන්ව ඇත. දැදුරු ඔය හා ඒ ආශ්‍රිත ජල මාර්ග පාදක කරගෙන සංවිධානාත්මක වාරි කර්මාන්ත ඉදි කිරීම ආරම්භ කර ඇත්තේ මහසෙන් රජු විසිනි. කුම්භීල නදී හෙවත් කිඹුල්වානා ඔය හරස් කර කරවන ලද කුම්භීලවාපී හෙවත් කිඹුල්වානා වැව මේ රජුගේ වැදගත් වාරි නිර්මාණයකි. පස්වන කාශ්‍යප, පළමුවැනි විජයබාහු හා පළමුවන පරාක්‍රමබාහු යන රජවරුන් විසින් මේ වැව යළි ප්‍රතිසංස්කරණය කර ඇත.

දැදුරු ඔය ආසන්නයේ නිකවැරටිය ප්‍රදේශයේ තිබෙන මාගල්ල වැව ද මහසෙන් රජුගේ නිර්මාණයකි. මෙය මහාගල්ලකවාපි ලෙස හඳුන්වා ඇත. දෙවන වාරි කර්මාන්තය වන මෙය හක්වටුනා ඔය හා කිඹුල්වානා ඔය යන අතු ගංගා එකට හමුවන ස්ථානය වූ සූකර නිජ්ජරයෙහි අමුණු බැඳවීමයි. මේ අමුණේ සිට ඇළක් මඟින් මහාගල්ලක වාපියට (මාගල්ල වැවටත්) ජලය ගෙන යන ලදී. මාගල්ල වැවේ ධාරිතාව කියුබික් මීටර් 9.251 හෙවත් අක්කර අඩි 6205ක් වන මුළු වගා බිම් ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් 206.5කි. මේ වැව ඊට අවුරුදු 850කට පමණ පෙර මහසෙන් රජු විසින් තනවන ලද්දකි. වැවේ වේල්ල ශක්තිමත් කර අලුත් ඇළෙන් ගෙන එනු ලබන ජලය රඳවා ගැනීමට හා පිට කිරීමට හැකි වන සේ එහි සොරොව්ව විශාල කර ඇත. 1889 දී හෙන්රි පාකර් විස්තර කරන්නේ මේ කළුගල් අමුණු බැම්ම දිගින් අඩි 280ක් සහ උස අඩි 15ක් වන බවයි. මෙහි දී වඩා විශාල අමුණු බැම්මකින් ජලය බැද රඳවා රිදී බැඳි ඇළ නමින් හැඳින්වෙන ඇළ දිගේ මාගල්ල වැව කරා ජලය ගෙන ගොස් ඇත. මාගල්ල වැවට ඇතුළු වන්නා වූ එකම ඇළ නම් එබවලපිටිය අමුණෙන් නික්මෙන රිදීබැඳි ඇළයි. මේ නිසා මෙය ඒකාන්තයෙන් ම පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් දැදුරු ඔයේ කරවන ලද දෙවැනි වාරි කර්මාන්තය වේ. සැතපුමක් දිග වේල්ලකින් යුත් මාගල්ල වැවේ ජල ධාරිතාව අක්කර අඩි 6205 කි. මේ වැව 1873 දී සහ 1958 දී ප්‍රතිසංස්කරණයට භාජනය වූ වැවකි. මාගල්ල වැවේ සිට ඇළ මාර්ග තුනකින් වැව යටතේ වගා කර ඇති කුඹුරුවලට ජලය සපයයි. ඉන් එක් ඇළක් හීලෝගමල දණ්ඩුවාව ප්‍රදේශය කරා ද අනෙක් ඇළ ඉබ්බාවල ප්‍රදේශය කරා ද අනෙක් ඇළ මාර්ගය මාගල්ලේගම ප්‍රදේශය කරා ද ගමන් කෙරේ. මේ ඇළ මාර්ගය මඟින් ජලය සැපයිය හැකි මුළු කුඹුරු ඉඩම් ප්‍රමාණය දැනට අක්කර පන්දාහක ඉක්මවා ගොස් ඇත. දැදුරු ඔයට ඊසාන දෙසින් පිහිටි හුළුගල්ල වැව මහසෙන් රජු විසින් කරවන ලද සුළුගුළු වැව ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. වංශකතාවේ ''ණීසීරු වැව'' ලෙස සඳහන් වන්නේ මෙම වැව විය හැකිය. ධාතුසේන (ක්‍රිස්තු වර්ෂ 455-473) රජු දැදුරු ඔයේ පෝෂක ශාඛාවක් වූ සංබවඩ්ඩමානක නදී හෙවත් හක්වටුනා ඔය ආශ්‍රිත ව මා එළිය වැව කරවා තිබේ. පළමුවන විජයබාහු රජු මෙම වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව මහාවංශයේ දැක්වේ. ධාතුසේන රජු විසින් ම දැදුරු ඔයට නැගෙනහිර දෙසින් වූ මැද්දකැටිය වැව ලෙස හැඳින්වෙන පුරාණ සංගමු වැව කරවා ඇත. පළමුවන අග්ගබෝධි රජු හිරිවඩ්ඩමාන වැව තැනවීය. මෙය දැදුරු ඔයට ආසන්නයේ පිහිටි හිරිවඩුන්න වැව ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු දක්ඛිණ දේශයේ පාලනය ලෙස කටයුතු කරන සමයේ මෙන් ම මහ රජු ලෙස කටයුතු කරන කාලයේ ද ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලද වැව් රාශියක් දැදුරු ඔය නිම්නයේ තිබෙන බව හඳුනාගෙන තිබෙන අතර මෙතුමා දක්ඛිණ දේශයේ පාලකයා ව සිටි අවධියේ දැදුරු ඔය නිම්නයේ ඉදිකිරීම් හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම වඩාත් වර්ධනීය ස්වරූපයක් පෙන්නුම් කරයි. බතලගොඩ වැව පැරණි නිර්මාණයක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත. කුමාරදාස රජු හා කල්‍යාණවති රැජිණ (ක්‍රි. ව 1202-1208) විසින් මෙම වැව ප්‍රතිසංස්කරණය කළ බව ව්‍යවහාර වේ. වැව් බැම්මේ තිබෙන පුවරු ලිපියෙන් කල්‍යාණවතී රැජිණ මෙම ප්‍රදේශයේ කළ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ තොරතුරු ලබාගත හැකිය. බතලගොඩ වැව හා එයට දැදුරු ඔයෙන් අමතර ජලය රැගෙන එන මහ ඇළ නැවත රජ සමයේ ජලයෙන් පිරී ඉතිරී ගියේ ඉමහත් උත්සාහයෙනි.

දැනට එය හෙක්ටයාර් දෙදහස් විසි පහකට දියවර සපයන කිලෝමීටර් 1.5ක් දිග වැව් බැම්මකින් මිලියන කියුබික් මීටර් හයක ධාරිතාවයක් රඳවා ගත හැකි මනරම් ජලාශයක් ලෙස පෙන්වාදිය හැකිය. දැදුරු ඔයෙහි ජලය තවදුරටත් ජන සමාජයේ හා පරිසරයේ උන්නතිය වෙනුවෙන් සංවර්ධනය කළ යුත්තේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව නිරන්තර විමර්ශන කරමින් සිටි වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව රිදී බැඳි ඇළ අමුණට ඉහළින් නව ජලාශයක් ඉදිකිරිම පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කිරීම ආරම්භ කළේ 1960 දශකයේ දී ය. 2014 වසරේ දී එය යතාර්ථයක් වූයේ ජලය මිලියන කියුබික් මීටර් හැත්තෑ පහක ධාරිතාවයකින් යුත් නව දැදුරු ඔය ජලාශය කැණීම කරලීමෙනි. මෙය වඩාත් ම වැදගත් ලක්ෂණයක් වන්නේ නව වගා බිම්වලට අමතරව එය පවතින මහා පරිමාණ හා මධ්‍යම පරිමාණ වැව් පද්ධතිවලට කන්න දෙක ම වගා කිරීමට හැකි පරිදි හිඟ කාලය ලබා දීමට වඩා ප්‍රමුඛත්වය ලබා දීමයි. කිලෝමීටර් 44ක් වු වම් ඇළ මඟින් එල්ලංගා පද්ධති 30ක් පෝෂණය කරන අතර දකුණු ඉවුරු සොරොව්වෙන් නිකුත් කරන ලද ජලය අන්තර් නිම්න ඇළ මාර්ගය මඟින් මී ඔය හරහා ඉදිකර ඇති ඉඟිනිමිටිය ජලාශයට අමතර ජලය ලබාදෙයි. හක්වටුනා ඔය හෙක්ටයාර් 1780කට සෙත සලසන මෙහි ධාරිතාවය මිලියන කියුබික් මීටර් විසිහයකි. කුම්භීය වාපි නමින් අතීතයෙත් නීරමුල්ලේ වැව ලෙස මෑත ඉතිහාසයේත් හැඳින්වූ කිඹුල්වානා ඔය මහසෙන් රජු ඉදිකරන ලදි. මීට අමතර ව සූකරග්ගවාපි නම් වාරි කර්මාන්තය කිනියම කෝරලේ දැදුරු ඔයේ වම් ඉවුරේ පිහිටි උඟරපොත්ත මෙය යැයි කොඩ්රින්ටන් මහතා විසින් හඳුනාගනු ලැබීය. එලෙස ම මහාකිරාලවාපි ගිරියවාපිල රක්ඛමානවාපි (වර්තමානයේ රක්වාන නමින් හැඳින්වෙන වැවකි) ආදී වාරි නිර්මාණයන් දැදුරු ඔයේ අතු ගංගා ආශ්‍රිත ව නිර්මාණය වී ඇති වාරි නිර්මාණයන් ය. මෑත යුගයේ දක්නට ලැබෙන දැදුරු ඔයේ කිඹුල්වානා ඔය අතු ගංගාව හරස් කර ඉදිකරන ලද කිඹුල්වානා ඔය ව්‍යාපාරයේ වැව් බැම්ම 5575 ක් ද වන අතර එහි ජල ධාරිතාවය අක්කර අඩි 6828 දක්වා වැඩිකර කුඹුරු 1171ක් දක්වා අක්කර අඩි 450කින් වැඩි කර වාර්ෂික නිෂ්පාදනය වැඩි කර ඇත.

වර්තමාන ඉදිකිරීම්

වර්තමානයේ දක්නට ලැබෙන මනා ජල කළමනාකරණයකින් යුක්ත ව නිර්මාණය වූ විශිෂ්ටතම නිර්මාණය වන්නේ දැදුරු ඔය ජලාශය යි. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ දැදුරු ඔය හරහා ඉදි කරන ලද වාරි නිර්මාණයකි. වර්ෂ 2014 දී ඉදිකරන ලද මෙම ජලාශයේ මූලික අරමුණ සඳහා ජලය ඝණ මීටර් බිලියනයක් රඳවා තබා ගැනීමයි. එසේ නොමැති නම් මුහුදට ගලා යයි. ජලාශයේ ස්ථාන අධ්‍යනය වර්ෂ 2006 දී ආරම්භ වූ අතර ඉදිකිරිම් වර්ෂ 2008 දී ආරම්භ විය. ජලාශයේ ස්ථාන අධ්‍යනය සහ සැළසුම් කිරිම වාරිමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ ඉංජිනේරුවන් විසින් සිදු කරන ලදි. දළ වශයෙන් මීටර් 2400 (අඩි 7900) පළලකින් යුත් වේල්ල 75,000,000 m^3 ($2.6x10^0$ cu ft) ධාරිතාවයකින් යුත් දැදුරු ඔය ජලාශය නිර්මාණය කරයි. ජලාශයේ ජලය දළ වශයෙන් හෙක්ටයාර් 11000 (අක්කර 27000) ක ගොවි බිම්වලට වාරි ජලය සැපයීම සඳහා භාවිතා කරන අතර විදුලිබල හා බලශක්ති ආමාත්‍යාංශය මඟින් ක්‍රියාත්මක වන මෙගාවොට් 1.5 ක ජල විදුලි බලාගාරයක් බල ගැන්වීම ද සිදු කරයි. දෙවන වාන් දොරටු අටට අමතර ව ජලාශයේ සිට (වාරිමාර්ග සදහා) වම් ඇළ මධ්‍යම ඇළ හා දකුණු ඇළ යන ඇළ මාර්ග තුනක් හරහා ගමන් කරයි. දකුණු ඇළ යනු කිලෝමීටර් 33ක් (සැතපුම් 21) කඳක් සහිත ට්‍රාන්ස් - බේසින් කොන්ක්‍රීට් ඇළකි. දකුණු ඇළ දැදුරු ඔය ජලාශයේ සිට ඉඟිනිමිටිය ජලාශය දක්වා 300 cu ft/s (8.5m^3 /s) ප්‍රවාහ අනුපාතයකින් ජලය ගලා යන ඇළකි. දැදුරු ඔය නිම්නයේ පුරාණයේ සිට ම කුඩා වැව් මූලික වූ සුළු වාරි නිර්මාණ මත පදනම් ව ගොඩනැගුණු වාරි පද්ධතියකින් සමන්විත විය. නිම්නය ආවරණය වන පරිදි ඉදි වී ඇති විශාල වාරි නිර්මාණ පවතින්නේ සුළු ප්‍රමාණයකි. අධ්‍යයන ප්‍රදේශය තුළ කුඩා වැව්

විශාල ප්‍රමාණය දක්නට ලැබෙන්නේ මේ නිම්නයේ විම විශේෂත්වයකි. ඒ සඳහා හේතුවන්නට ඇත්තේ ප්‍රදේශයේ භූ විෂමතාව බව සිතිය හැකිය.

නිගමනය

වර්තමානය වන විට වාරි ජල කළමනාකරණය පිළිබඳ ගෝලීය මට්ටමින් සාකච්ඡා වන අතර දැදුරු ඔයේ අතු ගංගා ආශ්‍රිත වාරි ජල කළමනාකරණය පිළිබඳ සළකා බැලීමේ දී අතීතයේ පටන් වර්තමානය දක්වා නිර්මාණය වූ වාරි නිර්මාණයන්ගෙන් දැදුරු ඔය ආශ්‍රිත ප්‍රදේශවල කෘෂිකර්මාන්තය හා අනෙකුත් වැඩ කටයුතු සඳහා මෙම වාරි නිර්මාණයන් මනා කළමනාකාරිත්වයකින් යුක්ත ව ජලය සැපයීම මනා පිටිවහලක් වේ. දැදුරු ඔයේ අතු ගංගා ආශ්‍රය කරගෙන බිහි වූ වැව් සංවර්ධනය හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා රජයේ දායකත්වය නොමඳ ව ලැබිය යුතුය.

පරිශීලන.

සුජීව දිසානායක, (2010 මැයි), **ශ්‍රී ලාංකේය වාරි ශිෂ්ටාචාරය**, ඉන්දික කුමාරසිංහ, සිස්ටම්, වීරඹුගෙදර

හදා කමලදාස, **දැදුරු ඔය ප්‍රවාහයෙන් දිය දෝතක්**, ශ්‍රි ලංකා පුරාවිද්‍යාව ,.m.facebook.com - Access Date: 2022.02.10

විතානාච්චි, සී. ආර්., (2012) ***මූල ඓතිහාසික අවධිය***, ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසය, වෙළුම ස, කොළඹ, ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, 43- 64 පිටු.

විතානාච්චි, සී. ආර්., (2012) ***පුරාණ වාරි මාර්ග විකාශය හා පරාක්‍රම සමුද්‍රය, ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසය***, වෙළුම සසල කොළඹ, ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, 355-380 පිටු.

withanachchi CR , Ancient Sukara Nijjara Dam Of The River – Deduru Oya In Sri Lanka ,repository.rjt.ac.lk, (online) , Acess Date – 2022.03.19

Samarasinghe S.A.P, Sakthivadivel R,Hillmy Sally , Sustainable Management Of the Deduru Oya River Basin Sri Lanka , https://publications.iwmi.org ,Access Date: 2022.03.19

Weerakoon S.B, Deegalage Saliya Sampath, Srikantha Herath, Integrated Water Resoursess Analysis Of the Dawduru Oya Left Bank Counsidering Traditional and Modern Systems, https://www.researchgate.net ,Access Date: 2022.03.19

Deduru Oya Reservoir ,irrigation Ministry, http://irrigationmin.gov.lk , Access Date: 2022.03.15

Samarakoon S.M.L.D ,Dayawansa N.D.K,Gunawardena E.R.N, Land Use Changes Resulting From Construction Of Deduru Oya Reserviour and its.impacts On Livehood, https://www.researchgate.net ,Access Date: 2022.03.19

දැදුරු ඔය ජලාශ ව්‍යාපෘතිය, http://cea.nsf.ac.lk , 2022.03.19

Deduru Oya Reservoir – https://www.tripadvisor..com, 2022.03.18

“Deduru Oya Reservoir the Large irrigation Solution for North Western Province – Ministry of irrigation – http://irrigationmin.gov.lk , Access Date: 2022.03.18